

Enligt sändlista

BILDANDE AV *Tjålmsjöåns naturreservat*

Objektnummer	2045036
Län	Västernorrland
Kommun	Sollefteå
Socken	Resele
Fastighet	Del av Norrtanflo 1:23, bildande av reservatsfastighet pågår
Markägare	Staten genom Naturvårdsverket
Förvaltare	Länsstyrelsen
Lägesbeskrivning	Cirka 6 km öster om Näsåker
Mittpunkt	x: 602308,5 y: 7034884 (SWEREF 99)
Areal [hektar]	99,6
Prod skogsmark [ha]	44,0
Naturtyper [ha]	Sjöar och vattendrag 28,6
	Våtmark 21
	Lövblandad barrskog 13
	Tallskog 10
	Barrblandskog 9
	Triviallövskog 5
	Barrsumpskog 3
	Övriga skogsimpediment 3
	Granskog 3
	Sumpskogsimpediment 2
	Övrig öppen mark 1
	Lövsumpskog 1

LÄNSSTYRELSENS BESLUT

Med stöd av 7 kap. 4 § miljöbalken (1998:808) förklarar länsstyrelsen det område som utmärkts på bifogad karta, bilaga 1, som naturreservat.

För att uppnå och tillgodose syftet med naturreservatet förordnar länsstyrelsen i enlighet med 7 kap. 5, 6 och 30 §§ miljöbalken samt 22 § förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m., att de föreskrifter som framgår av detta beslut ska gälla beträffande naturreservatet.

Föreskrifterna enligt 7 kap. 5 och 6 §§ miljöbalken gäller från den dag de vinner laga kraft. Föreskrifterna enligt 7 kap. 30 § miljöbalken gäller från kungörelsedatum även om beslutet överklagas.

I enlighet med 3 § förordningen om områdesskydd enligt miljöbalken m.m. fastställer länsstyrelsen bifogad skötselplan.

Beslutet riktar sig till var och en, fastighetsägare och innehavare av särskild rätt, vars rättigheter att använda mark- och vattenområden berörs inom reservatsområdet.

SYFTE

Området skyddas i syfte att bevara biologisk mångfald och värdefulla naturmiljöer, främst en del av ett naturligt fungerande vattendrag, ett naturvatten. Det innebär att processer och strukturer såsom vattenståndsvariationer, ostörd hydrologi, tillförsel av död ved, självreproducerande fiskbestånd, naturliga artsamhällen, opåverkade strandmiljöer och bottenar och fria vandringsvägar bevaras och utvecklas huvudsakligen fritt efter naturligt förekommande processer.

Vattenmiljön hänger intimt samman med omgivande miljöer och syftet är att även dessa miljöer ska få utvecklas efter naturligt förekommande processer. Granskogar ska karaktäriseras av strukturer såsom döda stående och liggande träd, som är kännetecknande för ett naturligt fungerande skogsekosystem. Skogen ska utgöra en lämplig miljö för den starkt hotade arten större barkplattbagge och förutsättningar för Skapania-mossor ska finnas. Tidigare flottledsrensade sträckor av vattendraget bör återställas till naturligare förhållanden, artificiella vandringshinder rivs ut, diken som mynnar i vattendraget bör läggas igen eller hindras från att påverka vattenkvaliteten och lövuppslag gynnas. Skogar lämpliga för bränning kan naturvårdsbrännas i samband med att områden utanför reservatet bränns.

RESERVATSFÖRESKRIFTER

A. Föreskrifter enligt 7 kap. 5 § miljöbalken om inskränkningar i rätten att använda mark- och vattenområden.

Utöver vad som för övrigt gäller är det förbjudet att:

- 1 uppföra byggnad, mast, torn, brygga eller annan anläggning på mark eller i vatten.
- 2 bedriva täkt (inkl. vattentäkt), anordna upplag, borra, spränga, schakta, gräva, muddra, utfylla, vaska efter guld eller andra ämnen, flytta sten, tippa eller på annat sätt skada mark, block eller vattenmiljöer.

- 3 bedriva vattenverksamhet, exempelvis att dika, dikesrensa, dämna eller på annat sätt utföra vattenreglering eller leda bort vatten.
- 4 anlägga luft-, vatten- eller markledning, rör eller ledning i vattnet, stängsel eller hägnad.
- 5 anlägga väg, stig, bro eller spång.
- 6 bedriva skogsbruk; avverka eller på annat sätt skada levande eller döda, stående eller omkullfallna, träd och buskar, samt utföra annan skogsvårdsåtgärd.
- 7 sprida kemiska eller biologiska bekämpningsmedel (inklusive rotenon), mineral- eller gödningsämnen. Förbudet gäller ej kalkning av sjöar inom reservatet.
- 8 inplantera djur, växter eller andra organismer. Denna föreskrift gäller dock inte utsättning av fisk, utan dylik verksamhet regleras i förordning (1994:1716) om fisket, vattenbruket och fiskenäringen.
- 9 anlägga fiskodling eller annan odling av växter, djur eller andra organismer.
- 10 framföra motordrivet fordon annat än på befintlig väg. Förbudet gäller ej snöskoter på snötäckt mark eller motorbåt i sjöar. Det gäller inte heller uttransport av skjutna älgar, björnar och annat högvilt, varvid risken för skador på mark och vegetation ska minimeras.
- 11 upplåta mark för militär övningsverksamhet.
- 12 uppföra jaktorn och röja siktgator utan länsstyrelsens tillstånd.
- 13 riva bäverdamm. Föreskrifterna hindrar inte rivning av bäverdamm som påverkar väg eller område utanför naturreservatet.
- 14 utföra fiskevårdande åtgärder utan länsstyrelsens tillstånd.

B. Föreskrifter om förpliktelser för ägare och innehavare av särskild rätt att tåla intrång enligt 7 kap. 6 § miljöbalken.

Markägare och innehavare av särskild rätt förpliktigas tåla att följande åtgärder vidtas för att tillgodose ändamålet med reservatet:

- 1 upphuggning och markering av reservatsgränsen.
- 2 uppsättning och underhåll av informationstavlor.
- 3 återställning av flottledsrensade sträckor.
- 4 igenläggning av diken med därtill hörande ingrepp samt fällning av enstaka träd som används vid igenläggning av diken.
- 5 rivning av gamla flottningsdammar som utgör vandringshinder samt riva ut dammvall.
- 6 undersökningar av mark, vatten, vegetation, fisk och annat djurliv, samt markering av därtill hörande ytor.
- 7 rivning av bäverdamm som dämmer provlokaler i vattendraget.
- 8 anläggning och underhåll av stigar och broar.
- 9 fällning av enstaka träd och placering i eller intill ån för att skapa substrat åt *Skapania*-mossor och andra ledlevande mossor.
- 10 insamling och ihopflyttning av flodpärlmusslor till lämpliga miljöer.

- 11 anläggning av sedimentationsdamm i anslutning till vägdiken som dräneras ut i ån.
- 12 avlägsnande av eventuella främmande arter.
- 13 röja fram löv genom att ringbarka/fälla gran.
- 14 framröjning av fångstgropar.
- 15 kontrollerade naturvårdsbränningar med eventuella därtill hörande åtgärder, som exempelvis selektiva huggningsingrepp och anläggande av mineraljordssträngar.

C. Föreskrifter enligt 7 kap. 30 § miljöbalken om rätten att färdas och vistas inom reservatet samt om ordningen i övrigt inom reservatet.

Utöver vad som för övrigt gäller är det förbjudet att:

- 1 fälla eller på annat sätt skada levande eller döda, stående eller omkullfallna, träd och buskar.
- 2 plocka, gräva upp eller på annat sätt ta bort mossor, lavar eller svampar, med undantag för plockning av icke fridlysta matsvampar och marklevande färgsvampar samt bär
- 3 insamla eller föra bort ryggradslösa djur.
- 4 framföra motordrivet fordon annat än på befintlig väg. Förbudet gäller ej snöskoter på snötäckt mark eller motorbåt i sjöar.
- 5 genom grävning eller på annat sätt skada mark eller vattenmiljöer.
- 6 uppföra anläggning, såsom vindskydd, koja, bänk, spång, bro, stängsel, ledning, mast, eller torn.
- 7 vaska efter guld eller andra ämnen.
- 8 sätta upp skylt, tavla, affisch eller göra inskrift.
- 9 genomföra tävlingar, lägerverksamhet eller andra större arrangemang utan länsstyrelsens tillstånd.

För befintliga skogsbilvägar ska föreskrifterna inte utgöra hinder för åtgärder inom vägområdet i syfte att bibehålla vägens funktion, standard och bärighet. Alla arbeten på befintliga broar och vägtrummor ska dock föregås av anmälan till och utföras i samråd med länsstyrelsen. Om arbetet innebär byte av bro eller vägtrumma ska eventuell brokonstruktion, trumma och material godkännas av länsstyrelsen. Träd rotade i reservatet som fallit eller hotar att falla över väg eller hus kan kapas och ska lämnas i reservatet.

Föreskrifterna ska inte utgöra hinder för bedrivande av renskötsel, inklusive exempelvis snöskoterkörning, i enlighet med bland annat rennäringslagen (1971:437) och terrängkörningsförordningen (1978:594).

Länsstyrelsen kan ge tillstånd för vetenskapliga undersökningar som innebär någon form av markering, fällfångst eller annan åverkan, under förutsättning att denna åverkan inte annat än alldeles obetydligt påverkar de värden som reservatet syftar till att bevara. Vetenskapliga undersökningar som inte innebär markering av provtytor eller annan åverkan är tillåtna i reservatet. Vidare ska föreskrifterna inte hindra att i vetenskapligt syfte ta minsta möjliga

mängd belägg för artbestämning av exempelvis svampar eller insekter. Observera dock att insamling av vissa arter även kan vara reglerad i artskyddsförordningen (2007:845).

Föreskrifterna ska inte utgöra hinder för kalkning av vattensystemet för att upprätthålla god vattenkvalitet för exempelvis flodpärlmussla.

Föreskrifterna ska inte utgöra hinder för ägaren av Norrtannflo 1:23 att anlägga skogbilväg och bro över Tjålmsjöån vid Tallflosågen i samråd med länsstyrelsen om Naturvårdsverket inte lyckas lösa vägservitut till den skog som hamnar mellan Tjålmsjöåns och Högbergets naturreservat.

I enlighet med 2 § förordningen om områdesskydd enligt miljöbalken m.m., ansvarar länsstyrelsen för förvaltningen av reservatet. Föreskrifterna ska inte utgöra hinder för förvaltaren, eller den som förvaltaren uppdrar åt, att utföra de åtgärder som anges ovan under B och vars utförande beskrivs närmare i skötselplanen.

Föreskrifterna under C gäller även fastighetsägare och innehavare av särskild rätt till fastighet när de inte nyttjar sin rätt att bruka fastigheten.

SKÄLEN FÖR BESLUT

Områdesbeskrivning

Reservatet följer vattendraget som rinner mellan Mo-Långsjön i norr och Tjålmsjön i söder, i norr benämnt Långsjöån och i söder Skäljån. Ån rinner genom Lill-Kalltjärnen och Stor-Kalltjärnen. Reservatet är 99,6 ha stort, cirka 3,5 km långt och ån faller 42 meter på sträckan. Ån kan karaktäriseras som en skogså med näringsfattigt, betydligt till starkt färgat vatten med svag till god buffertkapacitet. Området ligger huvudsakligen under högsta kustlinjen.

Vattendraget har tidigare nyttjats för flottning och det har funnits en kvarn samt flera flottningsdammar i ån. Rester av dammar finns vid utloppen av Stor-Kalltjärnen och Mo-Långsjön. Övre delen av sträckan mellan Tjålmsjön och Stor-Kalltjärnen är lätt rensad. Vid Tannflosågen finns mycket kulturved i vattnet som troligen är rester efter sågen. Idag är ån relativt opåverkad och kan delvis betecknas som ett naturvatten. Fiskfaunan består av öring, stensimpa, gädda, abborre och mört. Ett reproducerande bestånd av flodpärlmussla (EN*) förekommer och utter (NT*) finns regelbundet i ån.

Skogen längs ån utgörs av barrblandskog som varvas med våtmarker och sumpskog. Gamla granar finns spritt och bitvis finns gott om granlågor. På de högre belägna partierna växer omkring 100-åriga tallar med viss förekomst av äldre överståndare. Bäverfällda björklågor ligger längs vattnet. Området har en gång i tiden präglats av brand, men kombinationen av effektiv brandbekämpning och de huggningar som skett, har lett till en långt gången gransuccession.

I reservatet finns ett antal diken som avvattnar vägområdet och mynnar i vattendraget.

Rödlistade skogsarter som påträffats i området är exempelvis ullticka, gammelgranskål, garnlav, lunglav, vedtrappmossa, dvärbägarlav, rosenticka, gränstikka, rödbrun blekspik

(samtliga NT*), lateritticka och mörk rödprick (båda VU*). Större barkplattbagge (EN*) finns i Mo-Långsjöns naturreservat beläget strax norr om Tjålmsjöans naturreservat. Området kring det blivande reservatet är ett av de rikligaste kärnområdena för större barkplattbagge i landet. Mikroskapania (EN*), en vattenart knuten till naturliga vattenfluktuationer, är hittad i Tjålmsjöns utflöde strax utanför reservatet.

Strax norr om Tjålmsjön finns en registrerad fångstgrop och utanför reservatsområdet finns ett större fångstgropssystem.

*) Hotkategorier enligt 2015 års rödlista: NT= nära hotad, VU= sårbar, EN=starkt hotad.

Ärendets beredning

I samband med länsstyrelsens sjö- och vattendragsinventering i början av 1990-talet pekades ån ut som ett särskilt värdefullt, relativt opåverkat vatten med ett reproducerande bestånd av flodpärlmussla och förekomst av utter. Området finns registrerat som naturvårdsobjekt (objektnummer 83405) hos länsstyrelsen. Länsstyrelsen har biotopkarterat vattendraget då det funnits både flottningsdammar och en kvarn längs ån. SCA har registrerat en nyckelbiotop i reservatets norra del. Mångmanån/Tjålmsjöån utpekades år 2006 av Naturvårdsverket som ett nationellt särskilt värdefullt sötvattensobjekt.

I Sollefteå kommuns översiktsplan från år 2017 redovisas reservatsområdet som ett naturvårdsobjekt. Tjålmsjöans naturreservat ligger inom kärnområdet för rennäringens riksintresse, inom ett betesområde och korsas av en flyttled. Några potentiellt motstående intressen redovisas inte i översiktsplanen.

I länsstyrelsens rapport 2015:3, Vägledning för naturvårdsbränning i statligt skyddade områden i Västernorrlands län 2015–2021, ligger Tjålmsjöån i ett bränningslandskap, men är inte utpekad som ett prioriterat område för bränning inom detta landskap.

I december 2016 förvärvade Naturvårdsverket reservatsområdet (del av Norrtannflo 1:23) från SCA (Naturvårdsverkets diarienummer: NV-08926-16).

Inför remissbehandlingen har information hämtats från digitalt underlagsmaterial från mineralrättsregistret. Därvid har inga motstående intressen eller andra försvårande omständigheter påträffats.

Yttranden har inkommit från Sollefteå kommun, SGU, Naturskyddsföreningen, Havs- och vattenmyndigheten och en privat sakägare. Ingen av dessa har något att invända mot reservatets bildande.

SGU avstår från att yttra sig i detta ärende. Sollefteå kommun har inget att invända i ärendet och Naturskyddsföreningen tycker det är bra att fler vattenreservat bildas. Havs- och vattenmyndigheten tillstyrker förslaget till beslut och skötselplan och anger att Tjålmsjöån är utpekad som nationellt särskilt värdefull ur naturvårdssynpunkt. Beslutet fyller väl Havs- och vattenmyndighetens kriterier för limniskt inriktade naturreservat och skyddet av ån kommer att bidra till att nå etappmålet för skyddade sjöar och vattendrag.

Den privata sakägaren uttrycker förhoppningen att igenläggning av diken bara gäller skogsdiken och inte vägdiken då det skulle medföra försämring och extra kostnader för underhåll av vägen som denne är beroende av. Sakägaren har sommarstuga och båthus utanför det planerade reservatet vid Tjålmsjön och anser att det borde nämnas i reservatsbeslutet då det ligger nedströms och nära reservatet och därmed påverkas av reservatsbildning. En oro finns över att vattennivån i Tjålmsjön ska höjas och stugan, båthuset och en kallkälla vid strandkanten kan ta skada och förstöras.

Länsstyrelsens bedömning

Länsstyrelsen har i möjligaste mån tagit hänsyn till de vid remissförfarandet inkomna synpunkterna genom bearbetning av beslut och skötselplan, samt genom kontakter med några av de som lämnat synpunkter.

En förutsättning för att igenläggning av diken ska ske, är att det inte påverkar vägar eller omgivande marker negativt. I skötselplanen finns en analys beskriven som ska ge svar på huruvida omgivande fastigheter kan riskera att påverkas negativt av en dikesåtgärd, och i så fall vilka åtgärder som kan vidtas för att så inte ska ske.

Vanligtvis omnämns inte sådant som ligger utanför det tänkta reservatet, som stugan vid Tjålmsjön, i beslutet.

Tanken är att utloppen i Mo-Långsjön och Stor-Kalltjärnen ska åtgärdas som en del i reservatsskötseln. Länsstyrelsen har inte för avsikt att höja sjöarnas vattennivå, utan behålla dem på samma nivå som idag.

Vattendraget har påverkats av tidigare verksamheter såsom flottning med tillhörande rensningar och dammar. Ån är ändock relativt opåverkad i ett regionalt och nationellt sammanhang och vattensystemet har pekats ut som ett mycket skyddsvärt objekt. Det är av stor vikt att vattenmiljöerna och våtmarkerna får utvecklas fritt. Påverkade delar bör restaureras för att på sikt återfå så naturliga miljöer som möjligt. Skogen som omger ån har i mindre grad påverkats historiskt av huggningar men därefter stått opåverkade av rationellt skogsbruk. Detta har resulterat i en skog som har mycket av skogsbiologiskt viktiga strukturer, såsom gamla träd och död ved. Dessa värden är ovanliga i dagens av skogsbruk präglade landskap och av grundläggande vikt för att bevara livsformer knutna till områden med mer naturlig skogsdynamik. Skogen har en gång i tiden präglats av brand. Därefter har skogen, på grund av avsaknad av brand, till stor del utvecklats till strukturer som ej är beroende av brand, och den mest ändamålsenliga förvaltningen bedöms vara att lämna området för fri utveckling. Om naturvårdsbränning sker i intilliggande naturreservat, kan delar av Tjålmsjöans naturreservat brännas om det sker med hänsyn till de naturvärden som ligger till grund för reservatsbeslutet. Naturvärdena i området är följaktligen oförenliga med konventionella skogsbruksmetoder och annan exploatering.

Länsstyrelsen förbjuder inte fiskutplanteringar i naturreservatet då enbart en del av ett vattensystem skyddas och delar av sjöarna skyddas i naturreservatet. Fisksättningar bör inte ske i vattensystemet som riskerar naturvärdena eller syftet med reservatet men detta hanteras vid tillståndsprövning av utsättning av fisk.

Genom naturreservatsbildning undanröjs exploateringshot och förutsättningarna för bevarande och restaurering av både vatten- och skogsmiljöerna, med därtill hörande strukturer, processer och arter, förbättras.

I den händelse en hotad art påträffas eller kunskapsläget ändras för en i dag känd art i reservatet, och det långsiktiga bevarandet av arten inte bedöms tryggt med nuvarande förvaltningsinriktning, skulle det kunna finnas skäl att utfärda en dispens som möjliggör åtgärder nödvändiga för arten. Sådan eventuell dispens ska motiveras av aktuell, välgrundad biologisk kunskap. Vidare bör eventuella åtgärder långsiktigt följas upp och berörda delar dokumenteras före och efter åtgärd. En eventuell dispens förutsätter att särskilda skäl föreligger i enlighet med miljöbalken 7 kap. 7 §, vilket innebär att åtgärderna måste vägas mot de värden som utgjort grund för tillkomsten av detta områdesskydd.

En art som skulle kunna bli föremål för dispensansökan är större barkplattbagge, vars spridning för närvarande studeras i och intill det närbelägna Oringsjö naturreservat. Om framtida forskning visar att åtgärder behövs för att bevara större barkplattbagge, exempelvis genom att fälla träd eller föra in död ved i området, kan det bli aktuellt med en dispensansökan för att kunna utföra sådana åtgärder. Sådana åtgärder ska dock inte genomföras förrän pågående försök med fällning av granar har utvärderats, och starka indikationer finns på att åtgärden verkligen fungerar. Det är viktigt att komma ihåg att fällningar tär på det framtida kapitalet av död ved, samt att träden så småningom skulle ha fallit på naturligt sätt. Införsel av död ved utifrån bör därför ses som en mer lämplig åtgärd än fällningar av träd inne i reservatet. I dagsläget bedömer länsstyrelsen att det varken finns något behov av, eller att kunskapsläget motiverar sådana åtgärder.

Mossläktet Skapania lever på död ved som översvämmas tidvis, ofta på kvarliggande timmer från flottningsepoken. Vid restaurering av vattendraget ska död ved lämnas i övre delen av vattendragets svämzon för att säkra lämpliga substrat för mossorna. Död ved kan tillföras utifrån eller skapas genom fällning av enstaka träd. Eventuella åtgärder ska göras med hänsyn till övriga naturvärden och enligt gällande åtgärdsprogram, se även Mossor på död ved vid vatten – att tänka på vid restaurering av vattendrag (länsstyrelsen Västerbotten, 2016).

Med stöd av föreskrift B12 kan främmande arter avlägsnas. Att sådana arter inte är önskvärda är i enlighet med den grundläggande tanken om att skydda naturmiljöer. Det ges också uttryck för i föreskrift A8 som hindrar införsel av individer, och i Skogsstyrelsens regelverk som anger att contorta-tall inte får planteras inom en kilometer från naturreservat och nationalparker. Således är det väl motiverat att kunna avlägsna främmande arter.

Länsstyrelsen bedömer att området signifikant bidrar till uppfyllandet av miljömålen ”Levande sjöar och vattendrag”, ”Levande skogar” och ”Ett rikt växt- och djurliv”. Flodpärlmussla och utter är båda ansvarsarter för Västernorrlands län vilket innebär ett nationellt ansvar för att säkerställa och främja livsvillkoren för arterna. Området ryms inom betinget för det regionala miljömålets första delmål från 2005, som anger att 1,8 % av länets produktiva skogsmark ska skyddas formellt. Skyddet bidrar även till uppnåendet av etappmålet för skydd av sjöar och vattendrag. Urvalet av reservatsförslaget har gjorts i enlighet med de nationella och regionala strategierna för formellt skydd av skog från 2005. Att området är beläget i ett av kärnområdena för större barkplattbagge är ytterligare ett

motiv för skydd.

Länsstyrelsen bedömer att ett naturreservat i det aktuella området är förenligt med kommunens översiktsplan och med hushållningsbestämmelserna i 3:e och 4:e kap. miljöbalken.

Länsstyrelsen finner vid en vägning mellan enskilda och allmänna intressen i enlighet med 7 kap. 25 § miljöbalken att det för att skydda och bevara ovanstående naturvärden finns skäl att besluta om att bilda ett naturreservat, samt förordna om föreskrifter för området och att fastställa en skötselplan. För att uppnå det starka skydd som behövs för områdets naturvärden bör föreskrifterna bland annat omfatta förbud mot såväl exploateringsföretag som skogsbruk.

HUR MAN ÖVERKLAGAR

Den som vill klaga över detta beslut ska skriva till regeringen, men skicka eller lämna skrivelsen till länsstyrelsen, epost: vasternorrland@lansstyrelsen.se, eller postadress: Länsstyrelsen, Enheten för skyddad natur, 871 86 Härnösand.

Skrivelsen ska ha kommit in inom tre veckor från den dag klaganden fick del av beslutet. I skrivelsen ska anges vilket beslut som överklagas och den ändring som begärs. Skriv namn, adress, telefonnummer och ärendets nummer. Om ytterligare upplysningar önskas, kontakta Oskar Norrgrann telefon 0611-34 92 38, oskar.norrgrann@lansstyrelsen.se.

Beslutet ska kungöras i länets författningssamling, Post- och Inrikes Tidningar, Tidningen Ångermanland och NordSverige. Den dag kungörelsen varit införd i ortstidning anses berörda ha fått del av beslutet.

I den slutliga handläggningen av detta ärende har även deltagit Therese Flodin, länsjurist, David Jonsson, länsfiskekonsulent, Sofia Rosendal, planhandläggare, samt Torbjörn Engberg, enhetschef vid Enheten för skyddad natur.

Berit Högman
landshövding

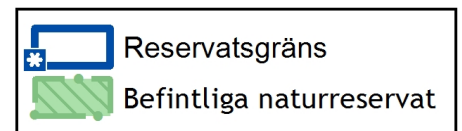
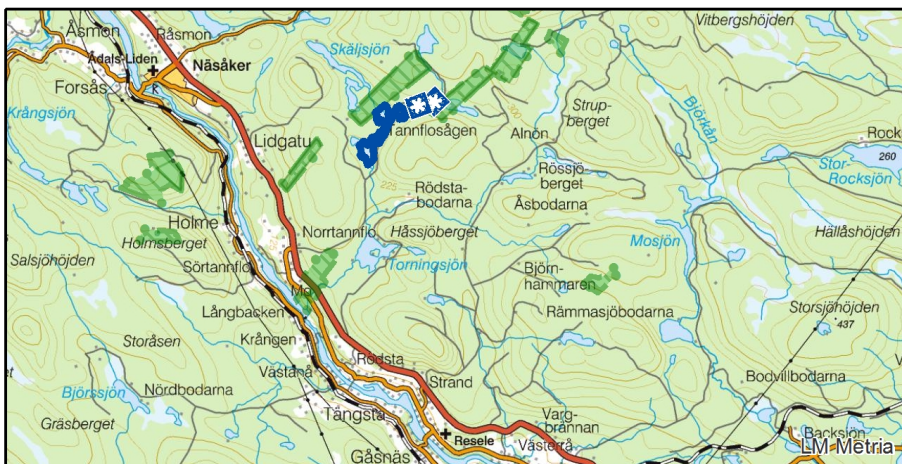
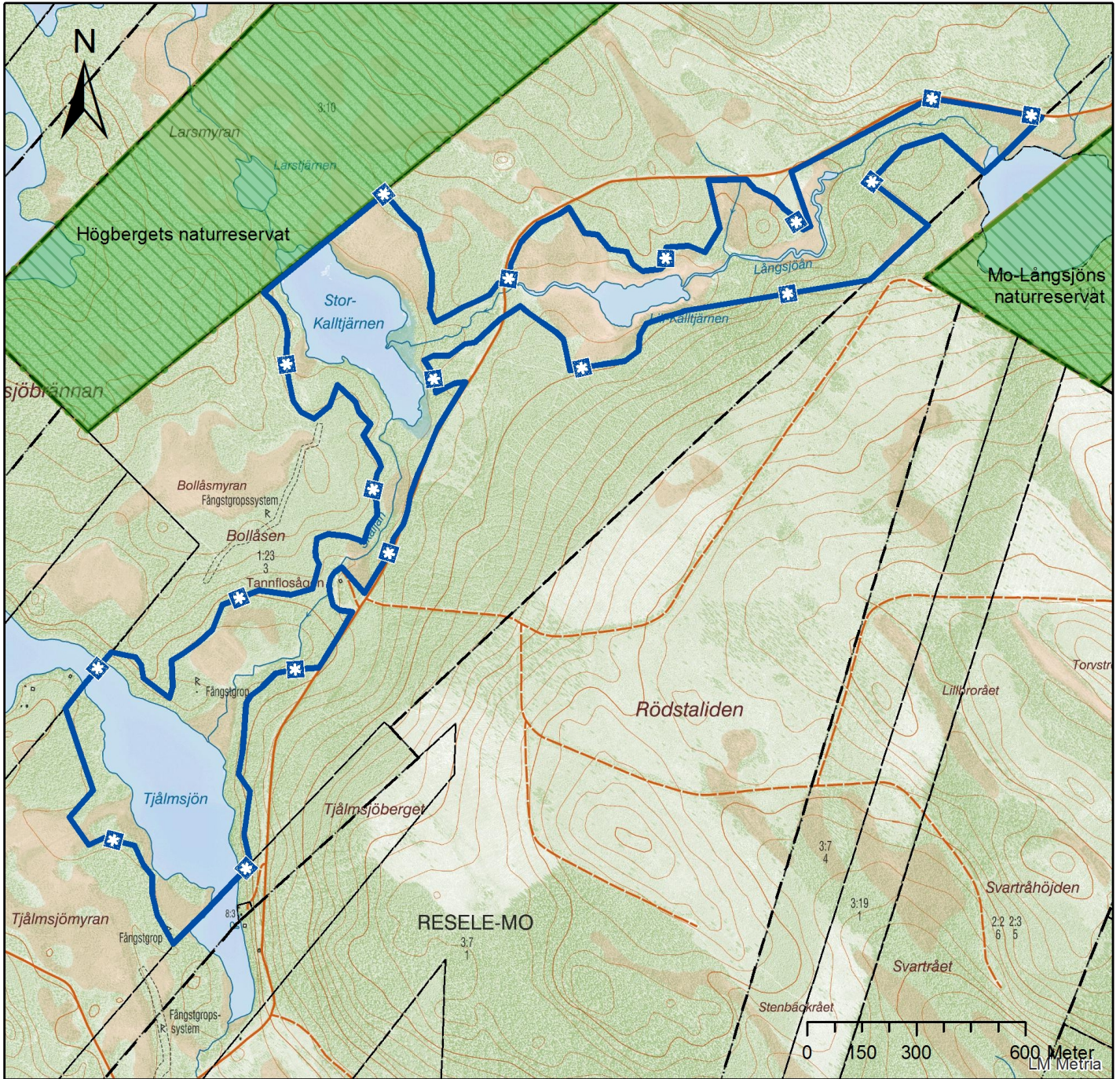
Oskar Norrgrann
naturvårdshandläggare

Bilagor

- 1 Beslutskarta
- 2 Sändlista
- 3 Skötselplan

Tjålmsjöans naturreservat

Bilaga 1
Beslutskarta
2019-06-24
Dnr 511-115-17

Skötselplan för *Tjålmsjöans naturreservat*

Denna skötselplan används lämpligast tillsammans med det beslut som utgör grunden för denna skötselplan. I beslutet återfinns viktig information såsom beslutsmening, syfte, föreskrifter och en sammanfattande beskrivning av området.

Gränser

Reservatet ska märkas ut enligt svensk standard (SIS 03 15 22) genom målning på träd inom reservatet i gränsgatan och uppsättning av stolpar med reservatsbricka i gränsvinklar och där det är naturligt för besökare att korsa reservatsgränsen.

Brand

Om okontrollerad brand uppkommer inom reservatet bör släckning inriktas mot naturliga avgränsningar och mot reservatets ytterkanter om räddningschefen anser att branden härmed slutligen kan bekämpas. All eventuell brandbekämpning bör ske med så skonsamma metoder som möjligt och med största hänsyn till mark, vegetation och vatten.

Servitut och samfälligheter mm

- Fisket är samfällt för samtliga vattendrag inom området. Samfälligheten härstammar från ett storskifte 1801-02-01 (akt 22-RES-128).
- Vägen Resele-Mo GA:1 är en gemensamhetsanläggning med delägarfastigheterna Norrtannflo 1:23, 4:19 och 3:10, Oringsjö 1:10 och Resele-Mo 3:7, ett nytt anläggningsbeslut krävs dock för att fastställa vilka fastigheter som ingår i gemensamhetsanläggningen.
- Rätt till mulbete finns till förmån för Norrtannflo 2:10 belastande Norrtannflo 1:23.
- Avtalsservitut med oklar lokalisering avseende vägar m.m. finns till förmån för Norrtannflo 1:6, 3:1, 3:8, 3:10, 3:11, 4:5, 4:12, 4:19 och 8:1, Oringsjö 1:10 och 1:20, Resele-Mo 1:2, 1:3, 2:1 och 3:7 samt Resele-Rödsta 2:2, 2:3, 3:7 och 3:19, belastande Norrtannflo 1:23.

Kalkning

I dagsläget kalkas sjön Mo-Långsjön inom länsstyrelsens kalkningsprogram för sjöar. Genom Mo-Långsjöns utflöde i Långsjöån påverkas både ån och tjärnarna nedströms i viss mån av kalkningen.

Jakt och fiske

Staten har upplåtit rätten till all jakt till SCA Skog AB. Upplåtelsen gäller för en tid av 5 jaktår, 1/7–30/6, med tillträdesdag den 1/7 2017 och avträdesdag den 30/6 2022. Upplåtelsen förlängs automatiskt med 5 år varje gång om inte uppsägning sker enligt jakträttsupplåtelsen

(Naturvårdsverkets diarienummer: NV-08924-16). Reservatsföreskrifterna reglerar inte jakten i sig men reglerar utövandet enligt följande: Vid uttransport av högvilt får mindre banddriven älgragare eller fyrhjulig motorcykel användas, varvid risken för markskador och spårbildning minimeras (se föreskrift A10). Siktgator får inte röjas (se föreskrift A6). Tillstånd för uppförande av nya jaktorn ska sökas hos länsstyrelsen (se föreskrift A12). Av reservatsföreskrifterna följer vidare att varken levande eller döda träd i reservatet får nyttjas för ved (se föreskrift A6). Dessutom bör anslag om pågående jakt sättas upp i anslutning till reservatets informationstavla (se skötselkartan).

Reservatsområdet ligger inom Reselebygdens fiskevårdsområde.

Förvaltning och tillsyn

Länsstyrelsen ansvarar för förvaltningen av reservatet och tillsynen när det gäller efterlevnaden av reservatsbestämmelserna.

Skötselområden med bevarandemål och åtgärder

Området har indelats i tre skötselområden, se skötselkarta.

Skötselområde 1

Sjöar och vattendrag

Övergripande mål

Att bevara och återskapa ett vattensystem med så naturliga processer och strukturer som möjligt.

Målandikatorer:

- Öring finns i ej minskande populationer.
- Flodpärlmussla finns i ej minskande populationer.
- Vattnets pH understiger inte 6,2.
- Flottledsrensade sträckor är vid behov återställda.
- Vattensystemet är fritt från mänskligt skapade vandringshinder.
- Vattendraget påverkas inte negativt av material från vägdiken.
- Lämpliga substrat finns för Skapania-mossor.

Åtgärder

- Inventering av öring
Provfiske genom elfiske.
- Inventering av flodpärlmussla
Räkning av musslor enligt undersökningstyp.
- Uppföljning av vattenkemi
Vattenkemiprovtagning alternativt bottenfauna- eller kiselalgsundersökning.

- Rivning av vandringshinder

Tröskeln som finns vid den före detta flottningsdammen vid Mo-Långsjöns utlopp rivs ut. Även dammen vid Stor-Kalltjärnens utlopp kan rivas.

- Åtgärder för vägdiken

Sedimentationsdamm anläggs bara där diken från väg går direkt ut i ån, annars bör markinfiltration räcka. En mer genomgripande åtgärd är att lägga igen diket helt, då ska dock inte sedimentbassänger anläggas utan markinfiltration ska vara den rådande sedimenteringen. En förutsättning för att dikena läggs igen är att det inte försumpar omgivande marker utanför reservatet. Inför en dikesigenläggning bör en GIS-analys med hjälp av bland annat höjddata, nederbördsdata samt avrinningsområdesutbredningar genomföras för att bedöma hur igenläggningen bäst ska genomföras. För exempel på metodik för GIS-analysen, se projektet Life to ad(d)mire som genomfördes i bland annat Västernorrlands län åren 2010-2015. Analysen ska också ge svar på huruvida omgivande fastigheter kan riskera att påverkas negativt och i så fall vilka åtgärder som kan vidtas för att så inte ska ske.

- Flottledsåterställning

Återställning av tidigare flottledsrensade sträckor.

- Inventering av Skapania-mossor

- Åtgärder Skapania-mossor

Timmer som finns kvar från flottningsperioden får ligga kvar eller flyttas till åns svämzon, alternativt kan enstaka träd fällas eller föras in utifrån för att säkra lämpliga miljöer för skapanior.

Innan vattenanknutna arbeten utförs ska bestånd av flodpärlmussla noga utredas och värnas så de inte tar skada av åtgärden. Musslorna kan exempelvis tillfälligt flyttas uppströms för att inte ta skada av den tillfälligt försämrade vattenkvaliteten.

Skötselområde 2

Skog och våtmark

Övergripande mål

Att låta skogen utvecklas i huvudsak fritt efter naturligt förekommande processer. Detta resulterar i strukturer såsom gamla, grova träd och stående och liggande döda träd, vilka är kännetecknande för ett naturligt fungerande och av människan i låg grad påverkat skogsekosystem. Våtmarkerna ska ha en naturlig hydrologi.

Målordikatorer:

- De diken som finns i skötselområdet har lagts igen eller har ingen negativ inverkan på hydrologin eller den biologiska mångfalden.
- Förutsättningar för större barkplattbagge finns i naturreservatet.

Åtgärder

- Eftersök större barkplattbagge
Uppföljning av eventuell förekomst av större barkplattbagge bör göras, se uppföljning.

■ Igenläggning av diken

De diken som har negativ inverkan på skötselområdets hydrologi ska läggas igen för att återge området en mer naturlig grundvattennivå. En förutsättning för att åtgärden ska genomföras är att den inte påverkar omgivande marker negativt. Inför en dikesigenläggning bör en GIS-analys med hjälp av bland annat höjddata, nederbördsdata samt avrinningsområdesutbredningar genomföras för att bedöma hur igenläggningen bäst ska genomföras. För exempel på metodik för GIS-analysen, se projektet Life to ad(d)mire som genomfördes i bland annat Västernorrlands län åren 2010-2015. Analysen ska kunna ge svar på huruvida omgivande fastigheter kan riskera att påverkas negativt och i så fall vilka åtgärder som kan vidtas för att så inte ska ske.

■ Röja fram löv

Gynna lövuppslag, främst närmast vattendraget

■ Naturvårdsbränning

När bränning sker i områden utanför reservatet kan även talldominerade områden brännas inom reservatet

Skötselområde 3

Information och tillgänglighet

Skötselområdet omfattar hela reservatet.

Övergripande mål

Att reservatet ska vara tillgängligt för allmänheten samt att besökare ska få tillgång till relevant information om områdets naturvärden och skötsel.

Målindikatorer:

- Aktuell information om reservatet finns på länsstyrelsens hemsida.
- Informationstavla är på plats och i gott skick.

Åtgärder

- Informationstavla
Informationstavla sätts upp vid reservatets norra spets, se skötselkarta.
- Information på hemsida
En beskrivning läggs ut på länsstyrelsens hemsida.
- Tillgängliggörande av fångstgropar
För att tillgängliggöra fångstgropar kan sly och träd tas bort och enklare skyltar eller markeringar kan användas.
- Anläggning av stigar och broar
Om behov uppstår kan stigar och broar anläggas i reservatet.

Sammanfattning och prioritering av åtgärder

Prio	Åtgärd	Skötsel- omr	Start	Intervall	Finansiering
1	Inventering av öring	1	2019	årligen	reservatsanslag
1	Inventering av flodpärlmussla	1	2019	vert 6:e år	reservatsanslag
1	Uppföljning av vattenkemi	1	2019	årligen	reservatsanslag
1	Rivning av vandringshinder	1	2020	engångsåtgärd	reservatsanslag
1	Åtgärder för vägdiiken	1	2020	engångsåtgärd	reservatsanslag
1	Informationstavla	3	2019	engångsåtgärd	reservatsanslag
1	Information på hemsida	3	2019	engångsåtgärd	reservatsanslag
1	Eftersök större barkplattbagge	2	2022	vert 6:e/12:e år	reservatsanslag
2	Igenläggning av diiken	2	2020	engångsåtgärd	reservatsanslag
2	Flottledsåterställning	1	2020	engångsåtgärd	reservatsanslag
2	Inventering av Skapania-mossor	1	2020	vert 20:e år	reservatsanslag
2	Åtgärder Skapania-mossor	1	2020	vid behov	reservatsanslag
2	Tillgängliggörande av fångstgropar	3	2020	vid behov	reservatsanslag
2	Röja fram löv	2	2019	vid behov	reservatsanslag
3	Anläggning av stigar och broar	3	2020	vid behov	reservatsanslag
3	Naturvårdsbränning	2	2019	vid behov	reservatsanslag

Uppföljning

Uppföljning av reservatets syfte och gynnsam bevarandestatus för miljöer och arter är en prioriterad uppgift för reservatsförvaltningen, förutom de åtgärder som anges ovan. Vattenkemi och förekomst av öring kontrolleras årligen, inventering av flodpärlmussla och utter bör ske med som mest 10 års mellanrum. Inventering av organismer som normalt förekommer i granskogs- och tallmiljö bör genomföras med 10–20 års mellanrum (vedlevande svampar, lavar, mossor och insekter). Eventuella åtgärder för Skapania-mossor ska följas upp enligt gällande åtgärdsprogram.

Förekomsten av den starkt hotade arten större barkplattbagge bör följas och dokumenteras. Eftersök bör göras i framför allt skötselområde 2, där lämplig miljö finns. Uppföljning av förekomsten bör göras i samordning med den biogeografiska uppföljningen av större barkplattbagge.

Eftersök innebär att lossa barken för att söka framför allt larver, och utgör typiskt en destruktiv metod. Åverkan bör minimeras genom att endast lossa bark som kan läggas tillbaka på lågan, det vill säga på ovansidan. Förslagsvis lossas inte mer bark än motsvarande 2–4 stycken A4-A3-pappersytor per låga, beroende på storleken på lågan. Vid eftersök bör man begränsa sig till att göra maximalt ett fynd, en låga med större barkplattbagge.

Sammanfattning av uppföljningsbara mål

Skötsel- omr	Kvalitetsmål	Intervall
1	Lämpliga substrat finns för Skapania-mossor.	
1	Vattendraget påverkas inte negativt av material från vägdiken.	löpande tillsyn
1	Vattensystemet är fritt från mänskligt skapade vandringshinder.	löpande tillsyn
1	Flottledsrensade sträckor är vid behov återställda.	vid behov
1	Vattnets pH understiger inte 6,2.	årligen
1	Flodpärlmussla finns i ej minskande populationer.	årligen
1	Öring finns i ej minskande populationer.	årligen
2	Förutsättningar för större barkplattbagge finns i naturreservatet.	löpande tillsyn
2	De diken som finns i skötselområdet har lagts igen eller har ingen negativ inverkan på hydrologin eller den biologiska mångfalden.	löpande tillsyn
3	Informationstavla är på plats och i gott skick.	löpande tillsyn
3	Aktuell information om reservatet finns på länsstyrelsens hemsida.	löpande tillsyn

Tjålmsjöans naturreservat

Bilaga 3
Skötselkarta
2019-06-24
Dnr 511-115-17

